

תפילה במהירות – זה לכתחילה ? !

ז"ל הבגדי ישע שם: "לשון תחנונים היינו שמדבר בנחת בקול בוכים, כמו רש המבקש רחמים על עצמו. ו'דומה למשא' היינו שלא יתפלל במרוצה, כמי שמתפלל לפטור החוב המוטל עליו, ואם עבר ולא אמרה בלשון תחנונים חוזר ומתפלל, אבל אם התפלל במרוצה אין חוזר ומתפלל עכ"ל.

ה. ומבואר מדברי הב"ח, א"ר ובגדי ישע הנ"ל שהמתפלל במהירות אינו יוצא ידי חובתו לכתחילה אלא בדיעבד.

וילפ"ר שצריך גם 'חיצוניות' שיתפלל בניגון ואופן של 'תחנונים' וזה מעכב, וגם 'פנימיות' שיחפוץ ויחשוק לבקש מאת השי"ת כל צרכיו אלא שזה אינו מעכב בדיעבד, דאין מעכב אלא החיצוניות לפי שהיא בידו וזה יותר קל לקיים.

ו. ובאמת כשהאדם טרוד קשה לו מאד שלא תהיה התפילה עליו כמשא בליבו, והעצה לכך היא ע"י שיאסוף את כל טרדותיו, ויתפלל עליהם בעצמם לפני המקום שבידו לפתור לו הכל, ואפשר לפרש בכך כוונת רש"י ז"ל בברכות כ"ט: 'מי שאינו יכול לכוין לבו לשאול צרכיו, לחדש בה דבר בבקשתו והיינו לשון קבע כהיום כן אתמול, כן מחר' עכ"ל, ואינו מובן מה ענין כוונת הלב לימחדש דבר בתפילתו? אולם י"ל שמבאר הדרך להתפלל בדרך תחנונים, שיגש לתפילה במטרה להשיח את כל דאגותיו וטרדותיו לפני המקום, שעיי"ז יהא קל לו מאד 'לחדש בה דברים הרבה'. ואמנם למעשה קי"ל שאין צריך לחדש בה דבר שמא יטרד ולא יידע לחזור למקומו, אבל העיקר שהוא 'יכול' לחדש בה דבר. וכפיי"ז אי"צ להגיה.

ז. וכל מה שאמרנו שהמתפלל במהירות יי"ח בדיעבד, היינו כשנשארה תפילתו בלשון תחנונים, דהיינו מנגינה של 'מתחנן' אבל אם מרוב מרוצתו אין נשמע מנגינת 'מתחנן' כלל אזי בלא"ה אינו יוצא יי"ח, משום דקי"ל שילשון תחנונים מעכב ואע"פ שחשש הבאה"ל מלחזור בפועל, מ"מ כבר כתב שם בסימן צ"ח שמה מאד צריך האדם להיזהר בזה ודו"ק.

א. מתני' ברכות דף כח: רבי אליעזר אומר העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים - ובגמ' שם כ"ט: מאי קבע? אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי אושעיא כל שתפלתו דומה עליו כמשאוי ורבנן אמרי כל שאינו אומרה בלשון תחנונים.

ב. ומבואר בראשונים ובפוסקים דפליגי לענין לעיכובא, אם מעכב שלא יהיה כמשא בליבו, או לשון תחנונים, והלכה כרבנן - תוספות והרא"ש בשם הר"ח, ותר"י, וכמו שפירשום הב"י הב"ח המאמ"ר א"ר ועוד פוסקים, וכ"ה להדיא ברבנו חננאל הנדמ"ח במהדורת וגשל.

ג. וכתב הב"י דמ"מ גם לרבנן לכתחילה בעינן גם לשון תחנונים וגם שלא תהיה התפילה עליו כמשא בליבו, ולכן פסק הרמב"ם (פ"ד, ט"ז) והטור והשו"ע (צ"ח, ס"ג) דלכתחילה בעינן תריווייהו – ב"ח בדעת הטור, א"ר מאמ"ר בגדי ישע ביאור הגר"א ועוד פוסקים בדעת השו"ע.

ד. מהו 'לשון תחנונים'? היינו שמדבר בנחת בקול בוכים כרש שמבקש רחמים על עצמו בניגון המתחנן למילוי משאלתו. ומהו 'דומה עליו כמשאוי'? שמתפלל במהירות כמי שרוצה לפטור את עצמו מן החוב המוטל עליו כדלהלן;

ז"ל הב"ח שם: " פירוש בלשון תחנונים היינו כרש המבקש בפתח שמדבר בנחת כמי שמבקש רחמים על עצמו, אבל דומה עליו כמשאוי היינו לומר שאינו מתפלל במתון כמו שצריך הדבר אלא במרוצה כמי שמתפלל מפני החיוב ומבקש ליפטור ממנה" עכ"ל.

ז"ל הא"ר שם: "פירוש לשון תחנונים - היינו שמדבר בנחת כרש שמבקש רחמים על עצמו, ושלא יהא דומה עליו כמשאוי פירוש שלא יתפלל במרוצה כמי שמתפלל מפני החיוב ומבקש לפטור ממנו, אבל בדיעבד סגי בלשון תחנונים לחוד" עכ"ל.

גם החזן וגם הקהל, גם במוסדות הלימודים וגם בבית, גם בישיבה וגם בכולל - כולנו ממתנינים זה לזה ומקדישים 2 שניות בין ברכה לברכה - לעניית אמן כהלכה!